

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fill. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Bizonytalanság.

Székelyudvarhely, nov. 4.

A magyar politika hónapok óta röpül Bécs és Budapest közt és még mindig ott lóg a levegőben és Isten a megmondhatója: mikor fog megállni a biztos kibontakozásnak valamelyik szilárdabb, elfogathatóbb pontján?

Mi, szegény magyarok, nyilván arra vagyunk teremtve, hogy ahányszor nemzeti aspirációinkkal magasabbra akarunk emelkedni: vagy fennakadunk a levegőben, vagy lezuhanunk a magasságból. Milyen szépek és izmosak a szárnyaink. Milyen bátor a röptésünk. Mennyi ész, erő és akarat egyesül, hogy jogos törekvéseink nagy céljait megközelíthessük. De minden fáradozásunk kárba veszt, mert ellenséges szeleket, romboló viharokat küldenek ránk, hogy szárnyainkat megtépjék, hogy feleüton megállásra kényszerítsenek, vagy visszacsapjanak oda, a honnan elindultunk. Ha pedig ellenséges szeleket nem küldenek ránk, ha nem külső ellenség celszövése és erőszakossága akar megfosztani bennünket a szárnyas haladás eredményeitől, akkor mi magunk vagyunk azok, a kik hurkot vetünk a felfelé igyekvők lábaira; mi magunk rángatjuk le a szenvedelmes pártoskodással azokat, a kik a magasba emelkedtek, hogy mindnyájunknak irányt jelöljenek a boldogulás új ösvényei felé.

Mi vagyunk az a saját szerű nemzet, a kinek mindenre van írott joga és a ki ezekből a jogokból semmitsem vihet át az életbe, ha

csak nem kegy, koncesszió és alamizsna gyanánt. Mi vagyunk az a csodálatos nemzet, a ki tele hűséggel, loyaltással, tele van a megbízhatóságnak minden elemével és a kibén századok óta soha sem biznak azok, a kik lelét ez a tömérdek hűség, loyaltás és megbízhatóság irányul. Mi vagyunk az a fenomenális nemzet a kinél lángolóbban senkisé szereti a szabadságot s a kit belső meghasonlás és vad szeszélye az önmarczango'ásnak minduntalan odáig sülyeszt, hogy a szabadságot vagy kompromittálja, vagy meg ne érdemelje. Mi vagyunk az a végzetesen eredeti nemzet, a ki parancsolhatna másoknak, ha önmagának engedelmeskedni tudna, — a ki fegyelmezett összetartással az ellentállás nagy sikereit érhetné el s a kinek a hadakozó sorai éppen a tömören álló ellenség előtt bomlanak föl, hogy egymásnak essenek, mint feldühödött testvér oroszlánok. Mi vagyunk az a megdöbbentő náció, a kit az Isten megáldott nagytehetségű, tisztajellemű vezetőférfiak gárdájával s a ki a megpróbáltatások legsúlyosabb idején mégis úgy bukdácsol az események zavarában, mint a ki elvesztette a vezetőit, vagy nem akarja követni azokat, a kik vezetni tudnák, vagy provokálni akarná, hogy Magyarország élére a közélet kalandorai és söpredékei kerüljenek.

Hogy a mai helyzetről hü képet kapjunk: fei kellene támasztani a romai szatirikusok legkegyetlenebbjét. Csak a kinek szörnyű készlete van az igazmondó guay véres színeiből, csak az festheti le méltó módon a stagnálásnak a levegőben való függésnek ezt a mai állapotát. Senkinek a világon nem drágább az idő, mint

nekünk, mert csak most fogtunk hozzá a modern magyar állam kiépítéséhez, most kellene folytatnunk könnyelműen abbahagyott alkotásokat —: félesztendő óta megint az az egyetlen foglalkozásunk, hogy pazaroljuk az időt. Kibontakozó terveket garmadával hoznak a tartalmatlan üres napok és sehol semmi kibontakozás. Legkiválóbb államférfiaink talentumának abban kell halálra fáradniok, hogy terveket és terveket kovácsoljanak és ezeket a terveket rendre lesajnálják és elvessék. Pozitív alkotásokra hivatott államférfiak azzal kénytelenek kitölteni a félesztendő tespedés paúzáit, hogy Bécsben és Budapesten borsót hánynak a falra. Teremtő erejük abban az erőlködésben merül ki, hogy lehetőleg akadályozzák az osztrák ostobaság kitérését; hogy megmentsek az országot e förtelmes erupció következményeitől; hogy elhárítsák erről az országról — a meddig lehet — azt a rút inváziót, mely a parlamenten kívüli kísérletezés tág résein át zuhogna belé notórius gonosztevők alakjában. Negyvenkét esztendő türelmünk, kitartásunk gyümölcseit kellene szednünk a becsületesen értelmezett paritás terén... hűségünk és megbízhatóságunk negyvenkét esztendő próbája után élveznünk kellene immár, a mi Deák művében a nemzet javára szolgál, a nélkül, hogy Ausztria érdekeinek, Ausztria pozíciójának ártana —: s villámlás és dörgés közepette csak egy szó hallatszik hozzánk a hatalom Olimpusáról... Nem! Nem! És újra: Nem!

Ha Kölcsey Ferencz ma élne, vagy föltámadna csekei sirboltjából: kénytelen volna

Őszi vihar.

— C. Richardt. —

(Egy Grieg-dal szövege, melyet a folyó hó 5 ikén rendezett Szent Imre-ünnepélyen énekelt Palló Imre)

Nyár, mily buja volt a te köntösöd!
Száz dal született a lomb között.
De zord ősz bugta borús dalát:
S a kedved is oly borusra vált.

Majd újra vihar szele zokogott,
S rá rötire fakultak a lombok ott.
Meg újra fuvallt a hetyke szél,
S le, porba feküdt a sok levél.

Egy vad hideg éj... s halomba dőlt
Mind, a mit alkotott a föld — —
Minden aszott, hidegtől fázva
Halnak a bükkök néma gyászba.

Nap, hova lett hő sugarad
Hogy csak a hervadás arat?
Holhulovány a szirmok ajka:
A tavasz halva! —
A tavasz halva...

*

A nép sűrög, új dologba kap:
Gyűjt, tördel a tűzre gallyakat.
Mert bár dühe dul, ha dacra kél,
Nyujt végre reményt is a lomha tél.

Hűs fátyla belengi gondosan:
Mind, valamennyi halottja van.

S már sejtí szivünk, míg egyre havaz:
Fog még leragyogni reánk a tavasz!

Már éled a holt mag ott alatt:
Nem rejti sokáig a barna hant.
Már szökken a rügy a szél hevéen:
Süt még neki tiszta nap, enyhe fény.

Már sejtí szivünk, míg egyre havaz:
Fogsz még leragyogni ránk, tavasz!
S a szív örül, ha nyilni lát:
Te sok, szelid, üde hóvirág! — —

Tompa László.

Góbé jegyzetek.

Irta: tarcsafalvi Pálffy Aladár.

Együtt ült a szokott társaság a kocsmában. Elmesélgették élményeiket, elbeszélgették a megtörtént és meg nem történt históriákat.

— No halljátok-e, olyasmit sem egyhamar halotok, mint a minék ma fültanuja voltam.

— S mi lenne az, kérdezték egyhangulag az együtt ülők.

— Székely dolog. Két góbé beszélgetett a vásáron, de nem ismerték egymást. Egyszer csak megszóllal az egyik:

— Hát kijed hova való?
— Én biza földbe!
— De melyik faluba?
— Mán hogy mint én?
— Hát igen kijed?

— Én biza meszünnen?

— Gondolom, de hát mejik faluból, mert székely falu van elég s lehet akármelijből. Hogy nem közülünk való azt látom, mert a zsinor fekete, nálunk pedig késsel szegik a harisnyát.

— Bizén nem innét való, de nem is erőssen messzünnen. Járté kijed Kereszturon?

— Hát mán hogyne jártam volna. Tán onnét való?

— Én biza nem! No osztán Kereszturról menyen egy ut fölfelé, de szép ut erőssen. S a mint kimenyen Kereszturról a melyik falu város volt, hát elkanyarodik egy ut csára a vasuton keresztül s aztán menyen-menyen még egy darabik s eléri Rugonfalvát...

— Én jártam is ott. Tán onnét való?

— Én biza nem. S aztán a mint menyen tovább s egy hidon keresztül, s fel a sópiacon, s a hogy oldalában az uton tovább, hát esmont ott is egy falu Siménfalva...

— Tán onnét való?

— Én biza nem. Nohát a mint el ki Siménfalváról s a hegyen fel az alsó végénél, s a patakon esmont keresztül, hát ott van Kadács.

— Hát Kadácsi?

— Én a sem. Hanem a hogy elhagyja Kadácsot s azon a szép, drága uton menyen felfelé, esment egy falut ér, Kobátfalvát...

— No már tudom kobátfalvi...

— No te ne, mért volnék én kobátfalvi, hát ott a templomnál menyen az ut csára is hojczra is. Hát ne csára hanem hojczra menjen s a falu végén a hogy elhagyja a hegyet, lát egy tornyot s a faluba bé ér, hát ez Szentmihály...

változtatni a Himnusz szövegén. Mostani vergődésünk megtanítaná a nemes poétát, hogy ez a nép még nem bűnhődte meg eléggé a jövődőt.

De akármi várokozik ránk: nem mondunk le arról, hogy ezért a jövődőt harcoljunk! Nem mondunk le arról, hogy ezt a jövődőt végre is széppé, nagygyá és a nemzethez méltóvá tegyük!

S arra is vigyázni fogunk, hogy ha még bűnhödnünk kellene, ez a bűnhődés ne a mi bűneink következtében legyen!

BELFÖLD.

Bank-gyűlés Székelyudvarhelyen. Az országos függetlenségi párt, tudvalevőleg f. hó 14-ikén a vidék bevonásával nagyszabású bank-gyűlést rendez, mely alkalomra több országos képviselő is Székelyudvarhelyre érkezik. A gyűlés rendezősége most a következő felhívást bocsátotta ki.

Polgártársak! A Székelyudvarhely városi függetlenségi párt a vármegye független érzelmi lakosainak bevonásával, a megye székhelyén, Székelyudvarhelyen 1909. november hó 14-ikén vasárnap délelőtt fél 11 órakor több országos nevű függetlenségi képviselő közreműködésével nagy népgyűlést rendez. Ezen népgyűlésen a város és vármegye lakossága állást foglal az *önálló magyar nemzeti banknak 1911. évre való felállítására* mellett. A népgyűlés kedvező időben a Deák-téren (Felsőpiac téren), kedvezőtlen idő esetén a Sükösd Miklós Budapest-szálloda nevű vendéglője nagytermében fog megtartatni. — Polgártársak! A népgyűlést azok rendezik, kiknek lelke mélyén két vezérszavak: a szabadság és haza szeretet tündöklök, mint a küzdelmek, törekvések és szenvedéseiknek legeszményibb végcélja. Azok rendezik, kik telítve vannak a nemzeti eszmények diadalába vetett hit és bizalommal s az ezekért való elszánt erős küzdelem törhetetlen akarásával. — Több évszázados harcaink, a sok vér és könnyáldozat, melyet ontottunk, a nyomor, szenvedés, melyet elviseltünk, messze hangzó szóval az égre kiáltanak és bérüket, jutalmukat követelik. A jutalom csak az lehet, ha ezt a sokat szenvedett országot lealázó garmati helyzetéből kiemeljük, szabaddá és függetlené tenné s népét az anyagi boldogulás országútjára rá vezetői képesek leszünk. Ehhez azonban a nép ezreinek önfeláldozó készsége szükséges. Jöjjetek Székely Testvéreink erre a népgyűlésre: mutassátok meg, hogy ereitekben őseitek vére csörgedez; impozáns megjelenéseitek, lobogó lelkesedésetek fel

csapó lángja erősítse meg az ingadazókat, öntsön bátorságot a csüggedők szívébe! Jogról lemondani gyávaság! Nekünk az önálló bankhoz kétségtelen jogunk van; s keserves adókban mégis milliókkal fizettették meg az árát! Nem igazi székely, ki megszerzett jussát odahagyja, s a nehézségek elől gyáván meghátrál. Minden reményünk és bizalmunk a Ti hazafias, szabadságszerető lelketekben!

A képviselők 13-ikén, szombaton, délután érkeznek Székelyudvarhelyre. Fogadásukra a rendezőség a következő tájékoztatót teszi közzé: Képviselők fogadtatása Héjjasfalván, érkezés a városba szombaton délután 3/4 2 órakor. Az állomáson *Csillag* József a polgárság nevében üdvözlöi a vendégeket. A diszkapunál *Gotthárd* János polgármester a város nevében mond Isten hozottat. Este 7 órakor fáklyásmenet, beszélni fog *Paál* Ernő, a 48-as eszmék törhetetlen harczosa. 8 órakor a Budapest-szálló nagytermében bankett; a kibocsátott iverk a nagy közönség rendelkezésére állanak. Vasárnap, f. hó 14-én délelőtt 10 órakor a népgyűlés kezdete, kedvező idő esetén a felső piactéren, kedvezőtlen idő esetén a Budapest-szálló nagytermében lesz megtartva. Ez uton is felhívjuk a város polgárságát, hogy a városunka érkező vendégeket, kik a 48-as függetlenségi eszméknek és pártnak törhetetlen hívei, mentől impozánsabb számban fogadják és jelenjenek meg.

Polygó hó 7-én délután 2 órakor tartja a 100-as bizottság gyűlését a Polgári Önképzőkör nagytermében. Az érdeklődőket e gyűlésre tisztelettel meghívja a rendezőség.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, nov. 6.

Tüntető ebéd.

Politikai fogás, hogy szembeszálló meggyőződéseket ebédekkel igyekeznek meglágyítani. Párolgó leves, s egyéb finom vegyes mellett sok kurucz behajlott szelid labancznak. Végeredményben azonban az ilyen ebédekkel békés, nyugalmas ellapulást, s csöndet szoktak csinálni. Az ebédek politikai jelentősége tehát helyzeteket és embereket tömörítő hatásban nyilvánult.

Most azonban az országos politika kavarodásában olyan ebédhez is elérkeztünk, mely nem a helyzetek és emberek tömörítésére, hanem éppen azok szétbomlasztására és elválasztására vezet. Justh Gyula vasárnapi beszámolója idejére, a vele nem rokonszenvező pártbeliek ebédre hívogatták a függetlenségi párt tagjait. Tüntetés biz ez a függetlenségi párt

azon része ellen, mely a bankkérdésben exponálta magát. Tüntetés azzal a célzattal, hogy Justh és hívei a függetlenségi pártban ne érezzék kényelmesen magukat, s váljanak ki onnan.

Hát ez a kivállás körülbelül meglesz, s ezzel a függetlenségi párt kettészakadása és felbomlása is megtörténik. De a nemzet gazdasági önállóságának programja is porba hull ezzel a szakadással. És megcsalódik, örökre meggyengül a nemzet hite és reménye a függetlenségi eszmék iránt. Nehezen lesz többé tábora ez eszméért küzdőknek, hanem lesz egy opportunus kormányzó többség, mely bécsi akarat szerint vonszolja a magyar közéletet egyik lealkuvástól a másik lealkuvásig.

Mondogatták ugyan, hogy Justh kiválása csak egészséges alakulásokra vezet, mert lehetővé teszi a koalícióban volt pártok újabb egyesülését. Hát iszen lehet, hogy könnyebb lesz ez az egyesülés, de az a kérdés, hogy mit hoz nekünk? Millió meg millió adót, s Ausztriához való gazdasági leigázást, választói reformot és talán egy kis katonai engedményt. Különösen ez az utóbbi az, amiért a pártok egyesülését megmagyarázhatónak tartják. Csak hogy akként fest a dolog, hogy az uralkodó a pártok egyesülését csak akkor támogatná katonai engedményekkel, ha azon egyesülés konszolidáló erőként mutatkoznék.

Ez pedig nehezen lesz. Mert az önálló gazdasági programnak a függetlenségi pártból elűzött hívei bizonyára elkeseredett harcot indítanak a hibrid kormányzó egyesülés ellen. Már az új esztendő közelében vagyunk, s a pártok egyesülésének első kudarcza egy kis ex lex képében hamarosan bekövetkezik. Ilyen kudarcos kormányzás nehezen jut katonai engedményekhez.

S így kerülnek két szék közt a pad alá. Széttörtük a függetlenségi pártot is, s elesünk a kilátásba vett engedményektől is. Ezért nagyon kár volt azt a tüntető ebédet csinálni.

Az új párt.

Már nincs baj. Rendben van Magyarország minden dolga. A nagy nemzeti válság megoldása biztosítva. Alkotmányt veszélyeztető külső és belső viharok ellen kész a védelem. A kiderült égen káprázató színben szivárvány tünt fel: új párt.

Eddig nem volt hazánkban elegendő párt. Az egész ország érezte a nagy hiányt. Ez a hiányérzet sajgott a nemzet minden tagjában. Valami öntudatlan kívánság, lappangó nyugtalanság rezdült minden lelken keresztül, hogy még egy új pártra van szükség. Nem elég részre szakadt még Magyarország. Még nincs kellő számú nemzetiségre, felekezetre, elvre,

— Tám oda való?
— Éppég onnét. Ahajt látom Deák Mózes gazdaramtot egy balog hajításnyira.

Látjátok így mondja meg a székely, hogy hova való. Ennyi időt eltölt, ha nincs más dolga, mondta nevetve a czimbora.

— Hát a telefon esetét hallottátoké, szólt a másik.

— Hogy volt öreg, meséld el.

— Tudjátok a székely sehogyse tudta megérteni, hogy hogy lehet a dróton beszélni, s gondolta megkéri a komáját a ki nagyon világlátott ember volt s még Brassóba is járt.

— No komám látotte kijed telefont, vagy mi a csudát, a min az urak beszélni szoktak. Mert kijed sok mindent összejárt.

— Láttam biz én komám Barassóba, de csak azután mondották hogy a nem a vót.

Milyen furfangos, nem mondja meg kereken, hogy ő bizony nem látott, nehogy kétségbe vonják az ő nagy tudományát és világlátott hírnevét. —

— Tudom nem hallottátok azt a nevezetes előadást, amit ma egy góbé produkált a járásbiróságánál, hátelmondom — szólt közbe a bírósági jegyző.

— No hát halljuk. Ezek jó dolgok voltak.

— Egy szörnyű módon bekötözött fejű székely atyafi állított be ma a járásbiróságra, hogy bepanaszolja a komáját a ki megverte, s a bíró felszólítására így kezdte el:

— Hát tekintetes törvény bíró ur, én s a komám, már mint mi ketten el is el a Lóvihez, s mi ott ketten már mint a komám és én a torkunkon le vagy egy félliter pálinkát, de ejjsze kettőt is. Mi aztán egy szót se egymáshoz éppen úgy nem mint a hogy én most a bíró urnak.

Hát egyszer csak a komám az üveget fel s nekem úgy a fejembe, hogy a piros mindjárt el. De

ez még nem elég, engem úgy ki a korcsomából, már mint a komám hogy én éppen az utközepire le, s én még ekkor se hogy ez *czélzásé* vagy *intrika*.

Aztán én fel a földről s bé is bé a korcsomába. Elé egy széklábat, s a komámnak neki én is, aztán a piros őt is el s avval én bé ide törvénybíró ur. Most már ki a hibás éne vagy ő?

Igy adta fel ügyét, tudom ilyet sem igen hallotok.

— Hát a felebbezést hallottátoké?

— Az a kérdés melyiket?

— Elmondom. Ugy történt az eset, hogy a székely alperest *felmentette* a törvényszék s az ítélet kihirdetése után kérdi az elnök:

— Megnyugszika az ítéletben?

— Nem kérem én lebbezek!

— Mit csinál maga?

— Lebbezek fel!

— Hát azt minek, hiszen fel van mentve.

— Éppen azért istállom, hadd *tudják meg fennebb is, hogy nekem igazam van.*

Igy adomáztatott a társaság a mikor belépett az ajtón János Mihály egy hajdan közismert Jump s a társaságban ő is helyet foglalt.

— Hát téged miféle szél hozott erre kérdezték egyhangulag a társaság tagjai.

— Biz én barátaim eljöttem egy kissé közéletet időt tölteni, beszélgetni, hiszen a komoly munka miatt alig jut időm a szórakozásra.

— Jól tetted, helyes, hogy felkerestél s reméljük iszol egy pohár bort velünk.

— Azt nem, azzal felhagytam.

— De hát miért? Hiszen egy pár pohárral meg nem árt.

— Igazad van, de én mégsem iszom.

A mióta Fehérrel a borbélyal s velem megtörtént az a furcsa história, azóta felhagytam a szeszeléssel.

— M féle história volt az?

— Ne tedd magad, hiszen tudod. A foghuzás.

— Foghuzás?

— No igen. Hát te nem hallottad? Igaz rég is történt volt s nem is szivesen gondolok rá, de a mi igaz igaz.

— Én tudom s elmondom én szólt közbe a jegyző. Ugy történt, hogy Fehér a borbély és János barátunk a Székely vendéglőben nagyon a pohár fenekére találtak nézni s kezdtek viccelődni egymással. Bolondnál bolondabb fogadást kötöttek. Végre a borbély a ki a foghuzó mesterségére igen büszke volt azt az ajánlatot tette, hogy ingyen kihuzza a János fogát. Jó azt mondja János, én nem bánom, de én is kihuzom a tiedet. Megegyeztek, éjfélkor berugva bementek a borbély üzletbe s Fehér neki fogott a munkának. De be voltak rugva, hát nehezen ment.

Jánosnak egy nagy ép zápfogába k paszkodott bele s hatszor is megkerülték az üzletet a míg ki jött a fog. Hiába órdított János, Fehér kivette a fogát.

— No most ülj le te, hadd huzom ki én is a tiedet.

— Nem ettem meszet — felelte a borbély a ki már józanodni kezdett, neked nem tanult mesterséged, nem hagyom, hogy kihuzd.

— Hó hó, de nem úgy volt az egyezés.

— Nem bánom én. Inkább fizetek egy liter bort.

— Kettőért nem bánom. S végre megegyeztek s a bort megitták. Így volt e János.

Ilyen formán, ha egy kicsit kiszínezted is.

Még egy darabig együtt maradt a társaság, ittak s adomáztak, míg éjfél után elbucuztak egymástól a régi jó székely köszönéssel:

— Jót kívánok jót is várok.

— Hát én neme te?

irányra és csoportra tagolva. Még nem marják egymást eléggé a széthúzó elemek. Még csak a keresztényszocialista pártok nevezett új alakulatra van szükségünk, hogy mindent elérhessünk. S hogy az új pártot, hála isten, végre megkaptuk, immár fölöslegessé vált a nemzet vezéreinek fejtörése. Minden oldalról nemzetiségek törnek ránk. Osztályok, felekezetek harca dühöng határainkon belül. Szegénység és drágaság pusztít. A kivándorlás nem szűnik. A külföldön veszett húrunket kelti az ellenségek sokasága. Pártjaink közt egyenetlenség és viszály uralodik. Kormányunk lemondott állapotban van. S ebben a helyzetben nincs sürgősebb dolgunk, mint még egy pártot alakítani, még újabb viszálylyal növelni a szerencsétlen ország bajait.

Érthetetlen, felfoghatatlan tünet. Szinte minden napos szólammá vált, a mit már mindenki hangoztat, hogy tömörülésre, a nemzeti erők egyesítésére lenne szükségünk. Még az összes egyesült erők is alig bírják el a ránk zuduló ellenségek támadásokat. S mikor az egész nemzetnek minden erő összpontosításával is nehezen állhatja meg helyét: tömörülés helyett újabb visszavonásra és széthúzásra szerveznek itt pártot. S még milyen jelszókkel, milyen czéggel.

Az új párt czímét és elveinek lényegét — Luegertől vette. S kérdjük: mert Bécsben keresztényszocialista párt van, miért kell nálunk is ilyennek támadnia? Hát nekünk mindig mindenben a bécsi izléshez kell alkalmazkodnia? S miféle országos párt lehet az, a mely felekezeti jellegénél fogva az állampolgárok millióit eleve kizárja köréből? S kelthet-e az mást, mint gyűlöletet és visszahatást a többi felekezet körében? Hát az kell a magyarnak, hogy itt minden felekezet külön pártot alakítson?

Még vigasztalanabb színben tűnik fel az új alakulat, ha nemzetiségi programját tekintjük. Mikor az egész nemzet a magyar nyelv jogaiért és elterjesztéséért küzd, az új párt a nemzetiségi nyelveknek az iskolákban való kötelező tanítását írja zászlajára.

Ha nem lenne oly szomorú, hát mulatnunk kellene azon, hogy mily könnyedén, mily hirtelenséggel támadnak minálunk új programok és új pártvezérek. Itt nem kell hosszú érlelés, évekig tartó munka és tapasztalat, tanulmány és gond. Nagy mult, sok érdem, mélyreható megfontolás, a közélet vihariban edzett erő és kitartás sem kívánatos. Megfelelő időpont sem szükséges. Van-e nagy nemzeti válság, vagy sem — egészen lényegtelen. A mai helyzetben, a mostani viharok közepette nincs-e nagyobb, fontosabb, életbevágóbb teendő: teljesen mellékes.

Csak legyen új párt, új zászló, új vezér, az ország ügye majd csak folyik valahogyan. De hogyan?

Tanitók fürdője.

Székelyudvarhely, nov. 6.

Éltrevaló és nagy jelentőségű indítvánnyal lepte meg az Állami Tanitók Országos Egyesületének augusztus 22 én tartott ülését Szász Ferenc siménfalvi állami iskolai igazgató tanító. Ismertette az erdélyi s általában a magyarországi fürdők berendezését s azok véghetetlen drágaságát, bátra kimondhatta, mert valóságot állított, hogy nem találhatni ma sehol olyan fürdőt ahol azzal a költséggel, melyet a tanító s bárki is havi fizetése képpen felvesz, egész családjával együtt üdülhessen és gyógyulást nyerhessen.

Fejtette meg mily nagy szüksége volna a tanitóság egyetemének egy olyan üdülő- és fürdőző helyre, ahol a tanító nyári pihenő alatt, az otthon elkölthető fizetése mellett, az egész tanévén át megrongált egészségét helyreállíthatná, kellemes szórakozást és jótékony üdülést nyerhetne. Javasolta, hogy természetesen az Állami Tanitók Országos Egyesülete Magyarország összes tanitóságának bevonásával egy fürdőtelepet, ahol minden tekintetben az Egyesület legyen a gazda és az irányító faktor, ahol egy a lakás és élelmezés, mint más fürdői kiadások is teljesen a tanitók anyagi viszonyaihoz mérten legyenek megállapítva s e fürdő mindenben a lehető legolcsóbb díjtételek mellett házilag az Egyesület által kezeltesék.

Tegyék össze az egyes vármegyei Tanitóegyletek megtakarított tőkéiket s azon a telepen építtessenek tagjaik használatára lakóházakat, a pénz kamatja s kevés százaléku tőketörlesztés díjtételének kirovásával s ha az illető vármegyei jelentkező tanítókkal nem telnek meg valamennyi szoba, engedjék át ugyanazon díj fizetése mellett más vármegyei tanitók használatára, harmadsorban, nem emelt díjszámítással nem tanító fürdővendégeknek is.

Csoportosulhatnának ilyen fürdői villák építése czéljából saját használatukra egyes módosabb tanitók is, kiknek a gondviselés ahhoz anyagi erőt adott. Egy ilyen tanitói fürdőtelep létesítésére ajánlotta a Nagybaczon (erdővidék) háromszékvármegyei község határában levő és Nagybaczon, Málnás, Bükszárd községek határai találkozásánál fekvő „Uzoka“ nevű,

teljesen kiépítetlen s még ez ideig mindenki által szabadon használt borvíz fürdőt, amely borvízen már a rómaiaknak Uzonka nevű fürdőjük állott.

Az Állami Tanitók Országos Egyesülete, miután meggyőződött, hogy egyik vagy másik fürdőn tanitók lakóháza építésével a tanitók sorsán vajmi keveset segíthet, mert a fürdőre s annak drágaságára így semmi befolyást nem gyakorolhat, az igen éltrevaló indítványt örömmel és egyhangu lelkesedéssel elfogadta s a helyszíni szemle magtartása s ennek alapján az előmunkálatok elkészítése és koak-rét javaslatát céljából egy bizottságot küldött ki.

Ez a bizottság szeptember 27-én a helyszínen megjelent s az ott szerzett tapasztalatok és benyomások alapján a fürdőről a következő ismertető leírást s azzal kapcsolatos javaslatot adjuk.

Nagybaczon község a Budapest—Predeal fővonalu vasút mentén fekszik ezidőszerinti vasuti állomása Ágostonfalva, Barót kisebb város tözsomszedságában, ahol minden vonat megáll, ettől az állomástól Nagybaczon egy órai ut kocsin; azonban a közeli időben, amint az előmunkálatokból következtetni lehet, még a jövő tavaszon hozzáfognak az Ágostonfalva—Barót—Nagybaczon—Magyarhermány felé vezető vasut kiépítéséhez s ez esetben Ágostonfalván való átszállással Nagybaczon község végéig lehet utazni vonaton.

Nagybaczontól a fürdőtelep, melynek fürdővendégei a mult nyáron, daczára a fürdő kiépítetlen voltának 300—600 között váltakoztak, kitünő törvényhatósági uton haladva, mely kies erdős helyen vezet Málnás fürdő felé, 7 km. távolságra van.

Nagybaczon igen jól rendezett csinos, vagyonos és mintegy 3000 lelket számláló székelő nagyközség, ahol a fedőcserép- és téglakészítő ipar igen szépen virágzik, van több kereskedése, megszálló vendéglője, több mészárszéke. Erdővidéki juhturógyára, posta-állomása s lesz telefon és távírda állomása is.

Nagyobb és vonattal megközelíthető város közel hozzá Braszó, Sepsiszentgyörgy és kissé távo'abb Segesvár, szomszedságában van Barót, ahol a körorvosok laknak és gyógyszerház van.

Nagybaczon lelkes és jóindulatu lakossága, élén képviselőtestületével, a helyi és vidéki nagy intelligenciával, az „Erdővidéki Tanitóegylettel“ a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik az Uzonkai fürdő kiépítésé iránt s a legmesszebb menő áldozatok meghozatalára kész. Ezt már az első megjelenés alkalmával bebizonyították, mert a határtalan vendégszeretettel történt fogadtatás és vezetésen kívül, kötelező erővel ajándékozott az Állami Tanitók Országos Egyesületének Bard'cz Sámuel a fürdőterület tözsomszedságában levő területéből 1000 négyszögölet, a Zsigmond testvérek ugyancsak a fürdőtelep szomszedságában levő területükből 1000 négyszögölet, Nagy Borbáth Vilmos 20 000 és Nagy Jakab 10 000 fedőcserépet, ezenkívül Bard'cz Sámuel adott a nevezett területéből villaépítés czéljára Solymossy István körorvosnak 200 négyszögöl területet.

Az Uzonkai fürdő, a községtől már félkilóméterre kezdődő erdős, portól, széltől teljesen mentes, hegyekkel körülvett völgykatlanban, a lomblevelű erdei fákkal borított Murgóhegy lábánál fekszik. Kitünő, ozondu levegője, kiváló étvágyat gerjesztő ivóvíze, a nagymennyiségű szénsav feltöréstől folyton lobogó, bő forrásu, vasas-fürdőborvíze, mely egy holdnyi nagyságu területen két három ásonyomnyira már mindenütt jeientkezik, továbbá a fürdőhöz tartozó területen levő havasi édesvíz forrása, va'amint a fürdő borvíz kiváló gyógyhatása, köszvény, rheuma s más csuszos bántalmak, általános gyengeség ellen igen hatásos gyógyerejüknek bizonyulva, mind elsőrendű előnyei e gyönyörű fekvésű és fürdőtelep építésére igen alkalmas Uzonkai fürdőnek.

Üdülésre, szórakozásra valóban páratlan hely ez a fürdő és annak kies szép vidéke, mely minden felől erdőségekkel van körülvéve.

Egy két órai gyalogjárásra van tőle az állami kezelésbe átmenő gyönyörű Tusnádfürdő, a Szent Anna tava, a tarjai kengőzős Búdóbarlang és Bálványos fürdő, Málnásfürdő a toronymagasságra feltörő „Sikulia“ ásványvíz forrással, továbbá a Sikulia szénsavszűrítő gázzal, a nagybacsoni Pisztrangosi borvízforrás, mely a borszékivel versenyez, s amelyet legközelebb forgalomba is hoznak. E főbb és közeli nevezetességeken kívül számtalan kiránduló hely van mindenfelé: a brassói Czenkhegy az Árpád emlékkel, Predeal s a szomszedságában levő Szinaja a román király fürdőző helye, továbbá az elópataki, kovásznai, kászoni, borszéki fürdők, a gyönyörű fekvésű Gyimesi szoros stb. mind megismerésre kínálkoznak a távolabb is kirándulni szerető társaságoknak.

Magához a fürdőtelephez 30 hold terület tartozik, mely a tulajdonos Nagybaczon községtől 25 évre van két egyén által hasznóberbe véve s amely területet bériók hajlandók az Egyesületnek minden joggal — természetesen a kötelezettségekkel is — együtt átadni, e fürdő révén az egyesület által beveendő bruttó 15 százaléku jutalék fizetése ellenében.

A fürdőtelepért az első 5 évben, melyből egy, illetve a folyó évvel kettő telik le, nem kell hasznóbert fizetni, 6—10 évig pedig évi 300 K., 11—20 évig évi 600 K., 21—25 évig pedig 900 K. a hasznóber, mely mindig u'ólag, december 31 éig fizetendő be. A bérleti idő leteltével, a két részről kiküldött szakértők megbecsülik az akkori építményeket, s ezek becserétkének 50 százalékát köteles a község egy év alatt az Egyesületnek, illetve bér-lőknek készpénzben kifizetni.

Amennyiben az egyesület folytatólag is megtartja a más árvevőzők vagy szabadon ígérők ajánlatáért mindig elsősege van neki. Magánosok a fürdőtelepen épített villáikat az Egyesületnek fizetendő évi 1 től legfeljebb 10 K. taksa tovább fizetése mellett, örökidőkre megtarthatják, őket a bérlet letelte nem érinti. De bőségesen lehet a 30 hold szomszedságában örök áron is vásárolni szebbnél szebb telkeket. Minden helyi dologra nézve különben készségesen ad felvilágosítást a Nagy Borbáth Vilmos igazgatása alatt álló nagybacsoni állami iskolai tanítótestület, továbbá Bach Ede a turógyár igazgatója, ugyszintén a közelben lakó Hegedüs Lajos Magyarhermány up. Nagybaczon, áll. ig. tanító az Erdővidéki Tanitóegylet elnöke.

Bevégezven az Uzonkai fürdő rövid ismertetését, melyről a vizek vegyelemzése után dr. Solymossy István baróti körorvos — ígérete szerint — orvosi ismertést és bővebb leírást is fog adni, szerzett helyi ismereteinek és tapasztalatainak alapján jó lélekkel és a legmelegebben ajánljuk az Állami Tanitók Országos Egyesületének nagybacsoni Uzonka nevű fürdőnek az Egyesület kezelésébe való átvételét és a Tanitók Fürdője, még pedig zóna fürdője czéljára való mielőbbi kiépítését.

Az Egyesület teendője volna az átvételi szerződés megkötése után a víz sürgős vegyelemzése, a fürdő nyilvános jogának engedélyeztetése, a fürdőtelep készen levő és a bér-lők által rendelkezésre bocsátott fürdő kiépítési alaprajzának elfogadása, esetleg módosítása, melyek megtörténtével kiépítendő maga a fürdő, egy 30—40 szobás szálloda, vendéglő és megfelelő mellékhelyiségekkel. Ennek elhelyezése ügyének megállapításával, kije'löendő a hely a Tanitóegyletek és magánosok építkezése czéljára is, mert amint értesülést szereztünk számos tanitóegylet és magános egyén építkeznek a jövő nyáron.

Megjegyezni kívánjuk, hogy itt építkezni igen könnyen és olcsón lehet, mivel a telep szomszedságában levő Murgó hegyről bőven és olcsó árért lehet terméskövet kapni, téglát és fedőcserépet az alig 300 méternyire levő cserépgyár szolgáltató, de lehetne téglát vettetni a helyszínen is, mivel a föld erre alkalmas, szak'értő munkáskéz pedig százával van, tüzelőfa szintén bőven kapható, az épületekhez szükséges fenyőgerendákat és deszkát pedig a csiki deszkatermelők és kereskedők szekeres emberek itt viszik Erdővidékre és a szomszédos vármegyék községeibe.

A fürdő építési költségeinek összehozására nézve a kultusz-kormány jóindulatára is számíthatunk. A szükséges lépéseket meg is tettük, de tanitóink áldozatkészségére is szükség van. Adjon az Egyesületnek kamatmentes kölcsönképen minden tanító 10 koronát, aki teheti esetleg többet is, mely összeg kisebb részletenként a körü elnökök utján szedendő be, s amelyet az illető a fürdőn való részvétel esetén vagy betudathat a fürdői költségeibe, vagy az egyesület visszafizeti készpénzben, amint helyzete engedi. Ha Magyarország tanitósága ezt a 10 K. hozzájárulási, illetve előlegező hozzájárulást meghozza, bizton remélhetjük, hogy már a jövő nyáron épülni fog a tanitók fürdője.

A műszaki munkálatok végzésére a belügyminiszteriumtól szakamber díjtalan kiküldését kérelmezni fogjuk.

Részvénytársaság alapítását egyáltalában nem javasoljuk, mert ez esetben az Egyesület kezéből a részvényesek kezébe kerülne a fürdő sorsa s a Tanitók fürdője is csak oda jutna ahol a többi fürdő áll.

Mi-dőn eljárásunk eredményéről a hozzáfűzött javaslatokkal együtt beszámolunk, kérjük Magyarországi tanitókarát, fogadja el javaslatunkat, s az esetleg adományokat, vagy a kölcsönképen adandó összeget is juttassa Kis Mózes ig. tanító, egyesületi pénztárhoz Ujpest, minden irányu észrevételt és hozzászólást pedig hozzám.

Ismételten is a legmelegebben ajánljuk Uzonka fürdő átvételét és kiépítését az Állami Tanitók Egyesületének, valamint pártoló jóindulatába összes tanitótársainknak.

Bartha Pál,

HIREK.

Székelyudvarhely, nov. 6.

Dorner Béla.

Hol van manapság az az ember, ki nem a politikai pártélet lármás szüppadján kereszte a babérokat és érdemeket és mégis nagy értékű szolgálásokat tett egy egész vármegye gazdaközönségének? Hányan vannak olyan férfaink, akik kitartó önzetlen munkával és küzd'lemmel járó hivatalt töltenek be és leg-zebb jutalmukat munkájuk sikerében találják meg? Mind e kérdések felvetésére, sajtáságos, nem egy hosszú szolgálásban eltöltött élet készlet bennüket, hanem egy tevékeny köztisztviselő alig valamivel több mint egy félév-tizedes munkájának körünkben való befejezése. Ez figyelmeztet rá, hogy az anyagiasság sivár, modern világában akadt a közéletnek önzetlen, buzgó és szerencsés kezű munkása, ki megértette a néppel magát és kölcsönben megértette annak vágyait, törekvéseit. Megmutatja ez azt, hogy a politikai életen kívül is lehet jelentős, maradandó

sikereket elérni, hasznos dolgokat meg éppen produkálni.

Dorner Béláról, a Székely kirendeltség udvarhelymegyei megbizottjáról kell szólnunk, ki öt évi itten való munkálkodása után eltávozik körünkből, magával vive, ami legbecsesebb: a nép őszinte szeretetét, ragaszkodását.

Hogy ez mit jelent, elég arra figyelmeztetni, amikor Dorner Béla 1904-ben Udvarhelymegyébe jött. Jóllehet segíteni küldték ide — a székely bizalmatlansággal fogadta, gyanakvó szemmel és lélekkel kísérte minden ténykedését; amikor pedig azt látta, hogy ennek az embernek még sincsen szándékában ártani, akkor meg egyenesen jótékony nőgyeletnek nevezte ki, ki arra való, hogy korcsma számláját kifizesse, megdöglött tehene helyett ujat adjon, banknál elhelyezett váltóját kifizesse, no meg, hogy szorosozás értelmében tyuk főjjon a székely fazekában. Szóval, amint most az innessé hátrkónél vissza tekintünk a kezdetre, még most is szörnyű nagyoknak látjuk azokat az akadályokat, melyekkel Dorner Bélának megküzdeni kellett.

És megküzött. Mert felfedezte a székelyben a bizalmatlanság, a számító észjárás mellett a komoly munkára való készséget és eltalálta a méltóságát annak, hogy ezen jóra való hajlamok felülkerekedjenek és jóirányba tereljék az előbbi, paragon heverő tulajdonságokat. Oda irányította minden tevékenységét, hogy azt az indolenciát, mely a mi népünkbe évek hosszú sora alatt belenevelődött és a mely minden haladást jelentő berekedés iránt fölötté nagy mértékben megnyilvánult — megtörje, egymás iránt való bizalommal megtöltve, az intenzív gazdálkodást szövetkezetek útján meghonosítsa, s ezzel a gyűlölködésnek, kicsinyeskedésnek utját vágja. Ezt jórészt el is érte. Ma már 111 gazdakör tesz bizonyosságot arról, hogy e megyének értelmes, haladni vágyó népe van. A gazdakörökkel párhuzamban létesített 18 tejszövetkezetet, amely kerek évi százezer korona többlet bevételt jelent, amint hogy sikerült 10 állatszövetkezetet is létrehozni és ezzel megelőzni az ország összes vármegyéit.

A nép értelmi színvonalának emelését gazdasági előadásokkal kívánta szolgáltni. Az egy pár százra menő előadásnak sikerét mutatja az az érdeklődés, melyet népünk a gazdasági gépek iránt kezdett tanúsítani. A belterjes gazdálkodás iránti vágyat a tanulmányi kirándulások hatékonyan szolgálták. Hirtelenében fel sem is tudom sorolni azt a sok irányu, nagy buzgalommal, szeretettel megkezdett és befejezett tevékenységet, amit Dorner Béla ezalatt a rövid öt év alatt végzett. Vizvezetékek, legelőjavítások, községi bika istállók építése, házi ipari tanfolyamok rendezése, népházak létesítése, szóval egész serege a népjóléti intézményeknek tesz bizonyosságot arról, hogy e népért dolgozott és fáradozásai nyomáru jelentékeny haszon származott ugy erkölcsiben, mint anyagiban Udvarhelyvármegye gazdaközösségére. A szorosan vett kirendeltségi programon kívül végzett munka éppen az, melylyel Dorner Béla felsőbb hatóságának a bizalmát olyan mértékben kiérdemelte, hogy Udvarhelyvármegye államsegélyben két annyit kapott mint a másik két székely vármegye és szakértők állítása szerint jóval többet hozott be ilyen alakban, mint a mennyi e vármegyének államadója.

Szóval, Dorner Béla nagy dolgot művelt. Felébrosztotta a székely gazdasági kultúra iránti vágyát, megértette a szövetkezeti eszme jelentőségét és az abban rejlő erőt; életet, érdeklődést vitt be a községi életbe. Munkájában, kétségtelen, sokszor kellett kicsinyeskedéssel, képzelt mellőzésből fakadó gáncsoskodással találkoznia. Ez azonban további munkájának nem szegte kedvét; ment a maga útján, járt a maga lábán és most távozásakor megállapíthatjuk, hogy maradandó sikerei vannak.

Egy székely paraszttal beszéltem a napokban. Dorner Bélához jött be bucsuzni. Természetesen ő rá terelődött a beszéd.

— Hát bizony kérem, mondá, a nép ragaszkodása nem ok nélkül való; nem azt siratjuk mi Dorner Bélában, aki adott nekünk, hanem azt, aki becsülettel dolgozott értünk...

A székelynek igaza volt és mi gratulálunk Dorner Bélának, — kiben jó, megbízható, korrekt és őszinte barátot veszítünk. Új állomása helyén, Győrben, találja fel mindazt, amit itt elveszít.

(Bk. A.)

A gyermekek erkölcsé.

A tanfelügyelők útján fölötté nagyjelentőségű akció megindítására utasította Apponyi Albert gróf kultuszminiszter a tanítókat. A rendelet az iskolás-gyermekeknek az utóbbi időben megdöbbenő módon jelentkező erkölcsi fogyatkozásokról szól és a tanulóknak helyes irányban való terelését a tanfelügyelőkre és a tanítókra bizza.

Mindinkább általánossá válik a panasz, hogy a népoktatási intézetek tanulóinak erkölcsi érületében, gondolkodásmódjában és kedvteléseiben káros elfajulás tünetei mutatkoznak. Megdöbbenő példákat szolgáltat a tapasztalat, a melyek nemcsak a felnőtt és serdültebb koru ifjuság, de a tanköteles korban levő kisebb iskolás-gyermekek erkölcsi zülöttségéről tesznek tanubizonyosságot.

A baj főképpen az alsóbb néposztály gyermekeinél mutatkozik és így a baj orvoslására már a továbbterjedés meggátlása végett is égetően szükség van.

A rendelet a tanítók kötelességévé teszi ennek a veszedelmes bajnak orvoslását. Természetes, hogy az orvoslás szerfölött nehéz, mert hiszen ma már családi nevelés ellen is igen sok az indokolt panasz, azonban kétségtelen, hogy az elemi iskolák tanítói, ha hivatásukat helyesen tudják fölfogni, akkor a hitoktatást végző lelkészekkel egyetemben, nagy mértékben előmozdíthatják az iskolás gyermekek erkölcsi színvonalának emelését célzó törekvéseket részben az iskolában való olyan ténykedéssel, a mely a gyermek erkölcsi érzékét fejleszti, de másrészt azáltal, ha a gyermekekkel az iskolán kívül is törődik a tanító.

Mind ezek alapján utasította a kultuszminiszter Rhédei János tanfelügyelőt, hogy a vármegye területén működő tanítókat, tanítónőket és óvónőket hívja föl, hogy szeretetteljesen lelkükre beszélve a gyermekeknek, igyekezzenek visszatartani azokat az erkölcsstelen magaviseletről, másrészt az erkölcsstelen gyermek szülőt figyelmeztessék a bajra és bírják rá a szülőket, hogy a gyermekek erkölcsé fölött éber szemmel őrködjenek.

Buzdítsák a gyermekeket a templombajjárásra: hassanak oda a tanítók, hogy a gyermekek rendesen felöltözve járjanak, irtsák ki a gyermekek közül a ponyvairódalom termékeit, kedveltesse meg a gyermekekkel az erkölcsös, hazafias olvasmányokat.

Mind ezeknek az ellenőrzését a kultuszminiszter különösen figyelmébe ajánlja a tanfelügyelőknak, a kinek kötelességévé teszi, hasson oda teljes szigorral, hogy a fiukat a leányoktól elkülönítve tanítsák s a szünetek, valamint a kirándulások alkalmával külön-külön felügyelet alatt legyenek, egymástól elkülönítve a leányok és fiuk.

Meghagyja a kultuszminiszter a tanfelügyelőknak, hogy mindezeket minél előbb hajtsák végre a tanítókkal és az akció eredményéről a mostani iskolai év végén tegyenek jelentést.

Személyi hírek. Herczeg Hohenlohe Egon nagyszabeni plebános, f. hó 3-ikán Székelyudvarhelyre érkezett. Itt időzése alatt gróf Mikes János főesperes-plebános vendége volt. — Kuncz E. ö. kir. tankerületi főigazgató, 3-ikán a községi iskolák meglátogatása végett Székelyudvarhelyre érkezett.

Búcsú-bankett. Mint megirtuk, Demény Ferenc táblai bírót, saját kérésére a csikszerepai kir. törvényszékhez lett áthelyezve. A távozó közszeretben álló bírót tiszteletére a város társadalma szerdán este a Budapest szállóban társasvacsorát rendezett, melyen sikerült pohárköszöntők keretében ünnepelték a derék bírót, a társadalmi élet szimpatikus férfiát.

A vármegyei gazdakörök m. t. Elnökeihez. A következő sorok közlésére kérttünk föl.

Méltóztatnak tudni, hogy Miniszter ur ő Exzellenccsiájára engem saját kérésre hivatalomtól fölmenteni és Győr és Moson vármegyei gazdasági felügyelőség vezetésével megbízni kegykedett. Hivatalomat már átadtam Székelyhídy Viktor urnak.

Midőn így Udvarhelymegyéből pár nap mulva távoztam és visszatekintek 6 évi működésem terére, hálás szívvvel mondom a gazdakörnek és a vezető uraknak köszönetet, azon jóindulatu támogatásért, melylyel nekem ezen nehéz hivatal vezetésében a falvakban a nép jóléti intézmények megteremtésében, a falusi nép szellemének az okosra, a jóra való kalauzolásában, főleg pedig a helyes gazdasági érzékének fölkelésében, a munkára, a szorgalomra való serkentésében — segítségemre jönni kegyeskedtek.

Ha az eredmény gyengébb, mint a sok küzdelem után várható lett volna: az nem róható fel sem Önöknek, sem nekem. — Évtizedes mulasztásokat és hátramaradást, pár évi munkával helyrehozni nem lehet.

A falusi nép értelmes, jobb érzésű rétegeinél azonban hatalmasan kelt föl a jóra való törekvés és lehetetlen, hogy ez később életünkben észrevehető eredményeket ne szüljön.

A Korcsolya-egylet választmánya ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a Kaszinó társalgójában ülést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

A 110 községi gazdakörtől annak mélyen tisztelt vezetőitől és tagjaitól a közel 5000 gazdatárstól midőn elbucszom, őszintén kívánom, hogy árássza reájuk a nagy Ég áldásait.

Hálás szívvvel köszönöm sokszor tapasztalt ragaszkodásukat, meleg érzésekkel viszonozom azt és tisztelettel őrzöm meg a távolban is emléküket.

Enesei Dorner Béla.

Nőgyeleti fillérestélyek. A Jótékony Nőgyelet választmánya f. hó 4-ikén özv. Dr. Szabady Ferencz ö. elnöke mellett ülésezett. A segélyezési kérvények elintézése után, elhatározták, miszerint a fillérestélyeket f. hó 17-ikén, szerdán megkezdik és minden szerdán megtartják a Budapest-szálló kisebb termében. Az első estélyt Félégyházy Mariska, Mezei Nelli és Szöllösi Irén rendezik, kik változatos szép programról gondoskodnak. A tea-estélyt jan. első szombatján, 8-ikán tartják meg.

Az unitárius lelkész megérkezése. Mint már jeleztük, Ferencz József unitárius püspök a székelyudvarhelyi egyházba lelkészé Bölöni Vilmos sep siköröspataki lelkészt nevezte ki, a ki f. hó 4-én a délutáni vonattal érkezett meg Székelyudvarhelyre. Az új lelkészt a héjjasfalvi állomáson az egyház tanács képviselői Barabás András és Pálffy Aladár fogadták. A vonat némi késéssel érkezett be az állomásra s itt a mozdony csőrepedés miatt fel is mondta a szolgálatot. Az esős idő daczára is igen szép számú közönség jelent meg az új lelkész fogadására, hol a vonat érkezésekor a zenekar fogadta a Rákóczi-val, s a városi polgárság nevében Gotthárd János polgármester üdvözölte, mire az új lelkész szíves szavakban köszönte meg a fogadtatást, ígéretet téve, hogy a különböző felekezetek közt a békés egyetértést fogja ápolni. Aztán a közönség hosszú kocsis sorban kísérte lakására, hol Deák Lajos egyházi gondnok üdvözölte új hajlékának átlépése előtt, mire ismét szívhöz szólóan válaszolt a lelkész megköszönve az újabb üdvözlést kijelentve, hogy nemcsak hajléka, de szíve is mindig nyitva lesz azoknak számára, kik szeretettel fordulnak hozzá. Estve összejövetel volt a Koronkay-féle vendéglőben, a melyen az unitárius egyház tagjai vettek részt. Beiktatása a mai napon d. e. 10 órakor lesz a Bethlen-utcai templomba s a beiktatást Kisgyörgy Sándor esperes fogja végezni. A beiktatás után d. u. 1 órakor társas ebéd lesz a Koronkay-féle vendéglőben.

A helybeli Oltár-egyesület ma, vasárnap d. u. 4 órakor tartandó vecsernye után rendes havi ülést tart az irgalmas nővérek zárdájában, melyre a tagok ezuttal is meghivatnak.

Az agyagfalvi székely-emlék végrehajtó bizottsága elnöke, Solymossy Endre képviselőnek, elhunytával az emlék ügye kritikus helyzetbe került. A megboldogult tevékeny kezébe futottak össze mindama szájak, melyek hivatva voltak életrekelteni a székelység szabadság szeretetéről bizonyosságot tevő emlék ügyét. Az ő nemes lelke hirtelen irányba akcióba az egész székelységet, és az ő lankadatlan buzgalma segítette odáig az ügyet, hogy már-már a megvalósulás stádiumába jutott. Sajnos, még mindig nem nagy az összeg, mely e célra tíz év alatt összegyűlt; azonban hinni akarjuk, hogy most, amikor a bizottság az emlék elkészítését elvben elhatározta, sikerülni fog a székely társadalom szívéhez férközni, és sikerülni fog a székely vármegye törvényhatóságait és városait is adakozásra bírni azon emlék céljára, mely az öt székely vármegye dicsőséges múltját van hivatva késő utódoknak hirdetni. Az emlék nagy bizottságának elnöke, Sándor Mózes kir. tanácsos már intézkedett is, hogy az emlék nagybizottsága rövid időn belül összehívassék, hogy a végrehajtó bizottságnak elnöke megválasztassék, s általában bevezetve legyen mindazon szükséges akció, mely az emlék felállításához szükséges. Érdemes momentumnak tartjuk az emlék történetében azon körülményt, hogy Hargita Nándor, szakiskolai igazgató, szobrász, tervet készített az agyagfalvi emlékről. Alkalmat kívánunk adni a székelyföldi sajtó útján az egész székelységnek arra, hogy e tervet megismerje, miért is azt a következőkben ismertetjük:

A tervezet korpussa egy egymás mellé illesztett egy testté forrott oszlopköteg, az akkor 1848. évi október hó 16-án résztvett 50000 székely testvérség, egyenlőség és összetartás symbolumainak kifejezője. A hatalmas oszlop székot, öt cimzer, a nagy népgyűlésen résztvett öt vármegye: Udvarhely, Háromszék, Csik, Marostorda és Torda-aranyos vármegye cimerei díszítik. Az alépitmény egy 60 cm. magasságu lépcsőalakú parkánnyal kezdődik és bástyaszerűen emelkedik fel eziklopsfallal. A sarkokon bronz babérdíszek találtak elhelyezést, mint az elismerés symbolumai. Befejezésül kőből faragott vánkoson Szeut István magyar koronája bronzból vau elhelyezve. Az egész munka a maga egyszerű klasszikus vonalaival és nemes formáival fogva összhangzatosan hat, illetve jó benyomást gyakorol a szemlélőre. Ezen munka kivételéhez kizárólag erdélyi kőanyag használtatnék és székely ifjak faragnák. A mű 9 méter magas és 5 m. széles. Az oszlop az agyagfalvi réten kiszemelendő és a bizottság által kijelölt alkalmas helyen nyerné felállítását. Elkészítése ugy van kontemplálva, hogy az 1912. évi október hó 16-án tehát a 64. évforduló alkalmával leleplezhető legyen.

Kőfaragó háziiparosok tanfolyama. Udvarhelymegye fő- és alispánja és a szakiskola igazgatója közvetítése és előterjesztése folytán, a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy az udvarhelymegyei kőfaragó háziiparosok részére egy 6-6 hétre terjedő és két turnusban rendezendő továbbképző tanfolyam a helybeli szakiskolába szerveztessék. Örömmel regisztráljuk, hogy az első turnus már megkezdte működését. Kívánatos, hogy mennél többen jelentkezzenek, mert nemcsak hogy ezen iparág fejlesztetik ezen ingyenes tanfolyam által, de a résztvevők még napi 2 kor. segélyben is részesíttetnek és a hozzávaló összes szerszámokat és tanszereket is díjmentesen kapják. Kérjük tehát ezen u'on is mindazon tisztelt községi jegyzőket, kiknek községeiben arravaló és tanulni vágyó kőfaragó kisiparosok vannak, hogy azokat a szakiskola igazgatóságához bejelenteni sziveskedjenek. Tehát fel székely atyafiák, tanuljatok, hogy megrendelőiteknek szebb és izlesebb munkát tudjatok elkészíteni, szállítani. — A gyakorlati munkán kívül, van még elméleti oktatás is, meg üzleti levelezés, a négy alapműveletek megisméltése és szakrajzból, beleértve a betűvésés, aranyozás stb.-ből áll.

Elementek a színészek. Színészeink 4-ikén befejezték öt hétre terjedő szini évadjukat. Ez utóbbi héten *Pataky* Vilma jutalomjátékául szombaton *Madarász*, vasárnap *Gyöző* Alfréd jutalomjátékául *Tatárjárás*, hétfőn zónában *Molnár és gyermeke*, kedden *A fősvény*, szerdán *Buridán számára* került színre, míg csütörtökön *Lebonard apó* színművel büntették meg a közönséget, a mely pedig teljességgel nem szolgált rá, mivel az öt hetes szezon alatt híven kitartott a színpártolás mellett. A társulat Dévára ment és a szerződés szerint májusban jön újra Székelyudvarhelyre.

A református templom fűtése. A helybeli ref. egyház, lelkész javaslatára kimondotta, hogy alapot gyűjt a templom fűtésére. A határozat élénk viszhangra talált a keblí tanács tagjainak lelkében, s már eddig a következő adományok folytak be: Dr. Solymossy Lajos főgondnok, Szabó György 100—100 kor. Dr. Mezei Ödön, özv. Koréh Gergelyné 60—60 kor. Fogadják a nemesszívü adakozók a ref. egyház hálás köszönetét. *Keblí tanács.*

Műkedvelői előadás. Az állami főreáliskola ifjúsága deczember havának első napjaiban színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez a zongora alapjára. Ez alkalommal színre kerül a Baumarchais világhírű vigjátéka: „*A sevillai borbély*“ vagy „*A haszontalan elővigyázat.*“ Rendező Szabó Dezső tanár, sugó *Jakab* Jenő 8. o. t. Személyek: *Jakab* Mór 7. o. t. *Farkas* Miklós 8. o. t. *Gyarmaty* Ildikó k. a., *Barabás* Sándor, *Guist* Márton, *Zerbes* Vilmos, *Schorner* Ottó, *Haberstumpf* Gy. 8. osztályos tanulók.

Menjünk Gyermekek-estélyre. Nagyszabású estélyt rendeznek ma este fél 8 órakor a Budapestszálló színháztermében a ferenczrendiek kis tanítványaikkal. Jellege komoly, hazafias, mely városunk legkisebb polgárainak szívéhez édesdeden beszél a vallásosságban gyökerező hazaszeretetről s a hősök emlékének kegyeletben tartását sugalja. Még a nyári szünet alatt előkészítették őket, hogy működésüket mindig pártoló közönség bizalmának nemcsak vig, hanem komoly gyermek-estélyben szóalkozást szerezzenek. Nézzük meg ismét mit tudnak fiaink! A tavaly ügyesen kitétek magukért, a mai szárnypróbálgatás pedig szintén pompásnak ígérkezik. Midőn professzoraik önzetlen buzgalma a hazának ügyes, élénk honszerető polgárokat nevel s fiainkba a kitartó munkásság és szorgalom szellemét: az ambíciózt önti, a nemes törekvésnek adjunk segítséget; önygyűnköt támogatjuk vele s enyhülnek a szegények inségei. — Menjünk gyermek-estélyre. (—)

A töltött fegyver. Könnyen végzetessé válható szerencsétlenséget okozott újra a töltött fegyver. Dr. *Jankovics* Pál orvos, tíz éves kis fia, a kereszturi unitárius kollegium tehetséges növendéke hétfőn délután az internátusi felügyelő-tanár szobájában az asztalon levő töltött floberttel játszott. Az élénk gyermek apró barátai előtt azt produkálta, hogy egy ember egyszer miképpen lőtte magát föbe, miközben a lábával a ravaszt megnyomta. A fegyver töltve volt, s a következő pillanatban már eszméletlenül véreben fetrengett a kis fiu, szüleinek szemefénye. A megrendítő hírről azonnal értesítették a lesújtott apát, ki fiát nyomban leszállította a segesvári kórházba. A gyermek szerdán reggel nyerte vissza először eszméletét, amikor megismerte szüleit. A golyó a bal halánték mellett hatolt be és a koponyacsontban hátul állott meg. Mindezideig komplikáció, láz nem állott be, s így egészen valószínű, hogy sikerül az életnek megmenteni.

Nyilvános nyugtázás. A Csizmadia ipartársulat f. hó 23-ikán rendezett táncmulatsága fényesen sikerült. Az estély jövedelmének gyarapításához felülfizetésekkel hozzájárultak: Ugron Ákos őispán 10 kor., Dr. Válcits Ferencz országgy. képviselő 28 kor., Persián János 10 kor., Dr. Szőlősi Ödön 10 kor., Simó János 6 kor., Vajda Ferencz, Barsai Károly, Szebeni Antal 4—4 kor., Horváth József, Daróczi Miklós, Zóger Ferencz, Szebeni Balázs, Gábor Zsigmond, Márk Testvérek 3—3 kor., Heitz Adolf, Zöld János, Dézi Balázs, Szentpéteri Gergely, Burkárd Gyula 2—2 kor., Sigmond József, Grünspán Adolf, Vesenyi, Ilyés Mihály, Hán József, Karda Dénes, Darvai Albert, Képiró Lajos 1—1 kor., Incze Károly 50 fill., Horvát Endre 40 fill., Lőrincz, B. J. 20—20 fill. A rendezőség a felülfizetőknek ez uton mond köszönetet.

x **Kiss szerencsése nagy!** A magy. kir. szab. osztálysorsjáték csütörtöki befejező húzása a 600.000 koronás főnyereményt a 96071. számú 8/8-ban eladott sorsjegyel ismét a hírneves Kiss Károly és Társa bank részv. társaság (Budapest, Kossuth Lajos-u 13) szerencsés vevői nyerték, hol immár negyedszer nyerték meg a 600.000 koronás főnyereményt, nem hiába mondja a közmondás: „Kiss szerencsése nagy!“

Tüzek. Kedden *Embery* Árpád országos képviselő kadicfalvi birtokán két apró gyermek egy óriási szalma-kazal tövében tüzet tett, amiből estére a kazal lángba borult és rövidesen leégett. A kár 8000 korona, melyből 3000 biztosítás útján megtérül, 4-ikén éjjel a Szent János utcában egy gazda csüreg leégett. A helyszínén megjelent tűzoltók a tüzet úgy lokalizálták, hogy a szomszédos épületeket sikerült megmenteni. A kár tetemes, mivel a csür takarmánnyal meg volt töltve.

x **Epilepsiában** (nehézkór) szenvedő betegek nagy érdeke fűződik azon nevezetes eseményhez, hogy a lezajlott nemzetközi orvosi kongresszus az Epilepszia gyógyítására nemzetközi Ligát alkotott, melynek középpontja Budapest. A betegeket azonban az érdekelheti legjobban, hogy az a gyógymód jelenti a legnagyobb haladást, melyet dr. *Szabó* B. Sándor, Budapest, Nagyköröna utca 18. honosított meg, s a mely gyógymód minden betegnek rendelkezésére áll, ha e kiváló speciálista orvoshoz fordul.

x **Kozma Andor új elbeszélései.** Az a fantasztikus és misztikus irány, melynek legutóbb kivált az angol irodalomban akadt sok jeles képviselője, (első sorban Welis), nálunk is erősen kezdi éreztetni hatását. Most egyike legkiválóbb íróinknak, *Kozma* Andor indult el a csapáson, ki „Csudadolgok“ címmel hét olyan novellát bocsát közzé a „Magyar Könyvtár“-ban, melyek a természetfölötti határait érintik, vagy azokon túl is járnak. A hét történetnek majdnem mindegyike nemcsak érdekesítő meséjü, hanem egyuttal mély bölcséleti vonatkozású is. Tán legsikerültebb „A Röntgen-szemü“ című, mely egy olyan emberről szól, aki szemével át tud hatolni mindenre a külszínét; de nagyon jeles „A testnélküli ember“ és „Az embermajom“ című is, valamint a többi mind. *Kozma* Andor e füzeté bizonyára egyike lesz a „Magyar Könyvtár“ legkellendőbb számainak Ára 30 fillér.

Állati betegségek. Lépfene megszűnt Telekfalva és Karácsonfalva községekben. Sertésorbáncz megszűnt Olasztelek községben.

IPAR- ÉS KÖZGAZDASÁG

Székelyudvarhely, nov. 5.

Iparunk bajai.

Az Udvarhelyi Hiradó m. hó 31-iki számában *Kisiparunk a múltban és jelenben* címmel megjelent közleményre észrevételeimet a következőkben kívánom megtenni.

Ma már nem is az iparosság sorsának javításáról, hanem egyenesen lételének megmentéséről van szó. Az utóbbi évtizedekben a szerencsétlen körülmények egész sorozata zúdult rá a magyar iparosvilágra, hogy annak létalapját megrendítse, aláássa. Hadd soroljak föl ezek közül egy párat.

Legsúlyosabb baja a magyar iparnak kétségtelesen az erősebb, tőkében gazdagabb, fejlettebb osztrák ipar szabad versenye, melyet nagy mértékben fokoz a megrendelések szabad gyűjtése. Nem elég, hogy a kedvezőbb viszonyok között termelő osztrák iparral szemben semmiféle vámvédelmet nem nyújthatunk iparunknak, de tünnünk kell azt is, hogy ez az erősebb osztrák ipar ügynökeivel, vigézeivel elárassza az egész országot, behatoljon a legkisebb faluba is és a szó szoros értelmében kivegye a falatot a helybeli adófizető iparos szájából. Végtelenül sajnós, hogy ezen szomorú állapoton még kilencz évig nem segíthetünk; legutolsó kiegyezésünk biztosítja Ausztriával a szabad forgalmat is, a megrendelések szabad gyűjtését is. Annál inkább kell törekednünk arra, hogy iparunk egyéb bajait orvosoljuk; annál megfeszítettebb erővel kell dolgoznunk azon, hogy iparunk e folytonosan működő, káros, romboló hatással szemben is meg tudja állani a helyét, hogy

akkor, amikor a gazdasági függetlenség rég óhajtott napja földerül, legyen mit védünk.

Rászakadt azután iparunkra a hibás ipartörvény folytán a kontármunka. Régi ipartörvényünk a szabidélvü rezsim téves, beteges liberalizmusa folytán a legtöbb iparágban az iparüzés megkezdését nem *képesítéshez*, hanem egyszerű bejelentéshez fűzi. Ennek folytán a megállapodott *tisztes iparnak nyakára nőtt a kontárok serege*, aminek az lon a szomorú következtése, hogy még a hazai közönség bizalmát is megrendítette a hazai ipar megbízhatóságában, szoliditásában. Ez is egyik oka annak, hogy Ausztriából való importunk szédületes arányokban nő, mert a felületesebb, kevesebb kitarással bíró magyar fogyasztó közönség és magyar kereskedelem (sajnos, ez a többség) egy pár szomorú tapasztalaton elkeseredve, nem vesz magának többé fáradságot arra, hogy a szolid és megbízható hazai forrásokat fölkeresse, hanem egyszerűen a külföldi, az osztrák forrásokat keresi föl.

Megnehezítette kisiparuk helyzetét az az iparfejlesztési politika is, mely nagy gyárak alapításával és szubvencionálásával akarja a versenyt az osztrák iparral fölvenni és azt kiszorítani. Ez bizonyára helyes, hazafias, nemes törekvés, de a dolog természeténél fogva az a nagy tőkével dolgozó és amellelt kedvezményekben részesülő nagy gyár nemcsak a külföldi, az osztrák iparral, hanem — és pedig első sorban — a helyi, a kisiparral veszi föl a versenyt. Kormányunk ezzel a versenynyel szemben kisiparunkat a szövetkezésre utalja, ami nem jelent egyebet, mint hogy szövetkezés útján kisiparunk is alakuljon át nagyiparrá, mert a mindinkább terjedő gazdasági fölfogás szerint a tömegtermelésben csakis a nagyipar állhatja meg a helyét. Azzal az áldozattal, amit iparunk fejlesztésére fordítunk, meg lehetne csinálni azt, hogy országszerte szervezzük az iparosok szövetkezését és az összes, ily módon létrejött ipari szövetkezeteket el lehetne látni, aránylag rövid időn belül, munkagépekkel és a modern termelés összes segédeszközeivel. Ilyen módon nemzeti iparunknak sokkal szélesebb alapját tudnók megteremteni, mint a nagy gyárak alapításával, amelyek mindegyike a szocialista terror és izgatás egy-egy tüzfészke.

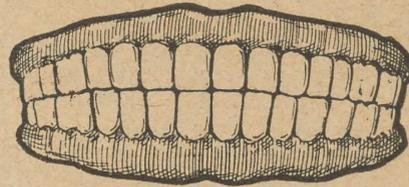
Itt azután elérkezünk a magyar ipar egyik legsúlyosabb betegségéhez. Erre a zsenge, elgyöngült magyar iparra valami különös, beteg és idétlen szocializmus szakadt rá, amelynek pártját hasztalan keressük az egész világon. Mert mindenütt a világon az a célja a szocializmusnak, hogy a munkásosztály jólétét emelje, csak nálunk tűzte ki céljául a szocializmus azt, hogy tönkretegy a munkásosztályt azért, hogy megölje tápláló dajkáját, magát a hazai ipart. Mindeuitt a világon azt hirdeti a szocializmus, hogy az emberi jólét alapja és forrása a munka; nálunk éppen azt az alapot vonja el, éppen ezt a forrást tömi el a nemzeti termeléstől a munka megtagadása, a sztrájkok, a bojkottok útján. A magyarországi szocializmus nem arra törekszik, hogy a munka gyümölcse igazságosan, méltányosan oszljon meg, hanem arra, hogy tönkretegy a munkaadót, ezzel megfoszssa kenyerétől a munkást és így a munka nélkül maradt, elkeseredett elemekben, anyagot nyerjen a maga hóbortos, gonosz, forradalmi céljaira.

Ezek a mi iparunknak legfőbb bajai. Megértés, méltánylás azok az eszközök, melyekkel azokat orvosolni lehet. Azonban a politika lekött minden tevékenységet, kiirt minden jóindulatot, s mi maradunk továbbra is kiszolgáltatva azoknak az okoknak, melyek nem is olyan lassan, képesek teljesen tönkretenni a kisipart.

M.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Reményi Frigyes

fogászati műterme

Székelyudvarhely Kossuth-u. 56.

(Pannajoth-féle ház)

Fogad: délelőtt 8—12. délután 3—5 óráig.

Ingyen himzési és szabászati tanfolyam!

Tisztelettel kérem a m. t. hölgyközönséget, miszerint a **SINGER** cég által rendezendő ingyen himzési tanfolyamra és az azzal kapcsolatosan rendezendő ugyancsak ingyen szabászati tanfolyamra 8 napon belül jelentkezni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel

Dávid Abraham
Bethlen-utca 13. szám.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR czégnél

Sz. 990—1909. krj.

Árverési hirdetmény.

Alírott község előjárósága közhírré teszi, hogy a község korcsmáját — a község házábanál — 800 korona kikiáltási ár mellett 1909. november 28-án délután 1 órakor nyilvános árverésen legtöbbet ígérőnek 1910., 1911., 1912. évekre haszonbérbe adja.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Székelydálya, 1909. november 3-án.

Godra Mihály,
körjegyző.

Márton Dénes,
k. főbíró.

Egy jó családból való fiut tanulónak teljes ellátással felvesz Soha Aladár könyvkötészete Sz.-udvarhely, Eötvös u.

Sz. 902—1909. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1909. évi V. 4507. sz. végzése következtében dr. Jodál Gábor ügyvéd által képviselt Szakács Zoltán javára 5700 korona s jár. erejéig 1909. évi október hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 3387 koronára becsült következő ingóságokból, az 1909. évi Sp. 1006. sz. végzéssel végrehajtás alól fel nem függesztett 1757 korona becsértékű: benzín motor rész, 417 folyóméter vassin, 1 rönkszállító kocsi, 1 vassztergapad és 2 drb vastengely nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székyudvarhelyi kir. járásbíró 1909. évi V. 664/2. számú végzése folytán 5700 K. tőkekövetelés, ennek 1908. évi február hó 17. napjától járó 6% kamatai $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 396 K 78 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Parajdon 186. sz. alatt és folytatva a helyszínein leendő megtartására 1909. évi november hó 19-ik napjának, d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságokat az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el foguak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Székelyudvarhely, 1909. november hó 4.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

MEGJELENT

Udvarhelymegyei Kalauz

a III-ik elemi osztály földrajzának anyagához.

Saját rajzaival ellátta és irta SZÁSZ FERENCZ állami iskolai igazgató-tanító.

Ára 50 fillér.

Megrendelések közvetlen a kiadó céghez: BECSEK D. FIA könyvnyomda intézendők, mivel tekintettel olcsó árára, a könyvkereskedőknek adni szokott % -ot nem bírja meg.

Eladó petróleum lámpák.

2 szalon luszter, 2 ebédlő lámpa jutányosan árban eladók.

Egy vörös selyem garnitúra hozzávaló függönyökkel és egy nagy szalon tükörrel. Czim a kia óhivatalban.

Sz. 1442—1909. ki.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járáshoz tartozó XVII. orvosi körben a körorvosi állásra pályázatot nyitok. A kör áll: Homoródszentmárton székhelyvel 11 községből; helyben gyógytár van.

A körorvos fizetése: 1600 korona, 240 korona lakbér, és 500 korona fuvar általanly; rendelési díj az orvos lakhelyén és lakásán nappal 80 fil, éjjel 1 kor. 60 fil. a beteg lakásán nappal 1 korona, éjjel 2 korona, a községekben nappal 1 korona, éjjel 2 korona; távolsági díj 6 kilométernyire 2 korona, 10 kilométerig 5 korona, 15 kilométerig 6 korona.

Felhívom azon okleveles orvostudor urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felsorolt folyamódványait: (oklevél vagy hiteles másolat, szolgálati bizonyítvány, születési bizonyítvány) hozzám november hó 21-ig adják be, a választást november 27-én megtartom Homoródszentmárton község házában. A megválasztott körorvos köteles állását decz. hó 1-én elfoglalni.

Oklánd, 1909. október hó 25-én.

Szabady Tivadar

főszolgabíró.

Felvágott bükkfa

bárkájával 10 koronaért bármikor megrendelhető azonnali szállításra
Fábián József gőzfürésztelepén

NAGYENYED = re forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet I-rendű fajtisza anyagra

Alsófehér m. Gyümölcsfacsemeték

Sétányfák, Diszcserejk, Tülevelűek, Kerítésnövények

Szőlőoltványok.

(I. sima áru) európai és amerikai sima és gyökeres vesszők. Oktató diszárjegyzék ingyen.

FISCHER és Társai.

faiskolák és szőlőoltványtelepek.

TÖRLEY PEZSGŐ

Tiszta búzát 26 K.-ért

bármely időszakban, Vasár- és ünnepnapokon is a d. e. órákban 3—100 métermázsáig megveszék. Fábián József gőztüresz és malomtulajd.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeiler

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult községnél, oszónál és meghüleseknél

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dohazba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 140 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Hazánk egyik legnagyobb és leggazdagabb biztosító részvénytársasága megyénket újra akarja szervezni. E czéliből

keres

egy vagy két megyénkben jól bevezetett, megbízható, komoly, szolid előéletű és szorgalmas egyént, kik a biztosítási üzlet összes ágazataiban az üzletszerzés, valamint a szervezés terén eredményteljesen képesek működni.

Főczél. Üzletszerzés és itt helyben, valamint a vidéken, oly helyi megbízható ügynököket és képviselőket felállítani, kik szintén képesek egészséges biztosítási üzletet teremteni.

Ajánlkozók, kik ezen a téren már sikerrel működtek, előnyben részesülnek. Nem szakmabéliek a társaság költségén oktatást nyernek. Az állások a jól betöltött, kikötött idő leteltével nyugdíjkepes állandókká alakíthatnak át.

Kezdőfizetés: A már betöltött gyakorlat és előismeretek szerint havi 150—250 korona és ha a társaság megbízásából utazik: 10—korona napidíj és II. oszt. vasút Kimerítő ajánlatok: „Kötelességjelzés — szép jövő“ alatt

Eckstein Bernát hirdetési irodába (Budapest, VII., Erzsébet-körút 37.) kéretnek.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbad ellen
Borszéki Fékut, közsvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz
Baross, vesebad ellen

Borhegyi, hughyhajtó
Boholti, üdítő viz
Előpatoki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légsőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kászonfákut (Saluteris) jód és litheum tartalmu
Répáti, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomorbadok ellen
Sztójkai, czukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványviz gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!